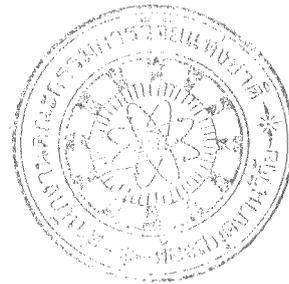

บทที่ 8

สรุปผลการศึกษา

1. ความเป็นมาและความสำคัญ ของปัญหา

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาสังคมโลกได้เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีการเชื่อมโยงส่วนต่างๆของโลกเข้าด้วยกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ด้วยการติดต่อสื่อสารถึงกันทั่วโลกอย่างรวดเร็วและเป็นเครือข่ายเชื่อมโยง อันเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการเจริญเติบโตของบริษัทข้ามชาติ ส่งผลให้พรมแดนทางภูมิศาสตร์ระหว่างประเทศถูกขจัดออกไป ผลกระทบของกระบวนการโลกาภิวัตน์ดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมทั่วโลก

ประเทศไทยในฐานะที่เป็นชุมชนหนึ่งของโลกก็เกิดการเปลี่ยนแปลงเพราะโลกาภิวัตน์ ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตและวัฒนธรรมของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเช่น พฤติกรรมปัญหาของวัยรุ่น สัมพันธภาพในครอบครัว หากสมาชิกครอบครัวมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน จะนำไปสู่ความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ สุขสบายที่จะเกิดขึ้นในครอบครัว พ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูกต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ไปทำงานต่างถิ่น มุ่งสร้างฐานะทางเศรษฐกิจตามค่านิยมการบริโภคในปัจจุบัน มีการอพยพของสมาชิกในครอบครัวด้วยสาเหตุทางเศรษฐกิจคือ ต้องการรายได้เพิ่มและต้องการรายได้ที่ดีกว่าและโดยหน้าที่การงาน ผลกระทบของการย้ายถิ่น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่รวดเร็ว อันเนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับนโยบายการผลิต นโยบายประชากร และนโยบายทางการศึกษาทำให้เกิดการย้ายถิ่นเพื่อหางานทำในเมือง ทำให้ไม่สามารถเป็นที่พึ่งของผู้สูงอายุได้ ผู้สูงอายุในสังคมไทยอยู่อย่างโดดเดี่ยวมากขึ้น

จากปรากฏการณ์ปัญหาวัยรุ่น วัยกลางคน และผู้สูงอายุ ที่เกิดขึ้นในสังคมและได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ล้วนมีแรงผลักดันจากกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้กระแสบริโภคนิยม โดยส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น วัยกลางคน และผู้สูงอายุ โดยผู้วิจัยมีความสนใจที่จะวิจัยในพื้นที่ตำบลคูน้ำ อำเภอกะนง จังหวัดขอนแก่น เนื่องจากข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ผู้หญิงแต่งงานข้ามชาติ ทั้งอาศัยอยู่ในชุมชน และอาศัยอยู่ต่างประเทศ จำนวน 98 คู่ ซึ่งเป็นที่น่าสนใจว่าปัจจัยอะไรทำให้มีการแต่งงานข้ามชาติในชุมชนเล็ก ๆ มีจำนวนมากขนาดนี้ นอกจากนี้แล้วปรากฏการณ์ปัญหาวัยรุ่น และผู้สูงอายุที่ได้รับผลกระทบดังที่กล่าวมาข้างต้นเกิดจากสาเหตุ และมีแรงผลักดันอะไรที่ทำให้เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ดังนั้นจึงใช้พื้นที่ตำบลคูน้ำ อำเภอกะนง จังหวัดขอนแก่น เป็นตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยมีความสนใจวิจัยผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ของกลุ่มเยาวชน วัยกลาง และผู้สูงอายุอย่างไร ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นประโยชน์

ต่อการแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหาและความต้องการในด้านต่าง ๆ ในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ได้อย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มเยาวชน วัยกลางคนและผู้สูงอายุ
2. ศึกษาผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีต่อกลุ่มวัยรุ่น วัยกลาง และผู้สูงอายุ

3. แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับ โลกาภิวัตน์ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรม แนวความคิดเกี่ยวกับการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรม แนวความคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม แนวความคิดเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น แนวคิดเกี่ยวกับวัยกลางคน แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

4. การวิจัย

โครงการศึกษาผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ต่อกลุ่มวัยรุ่น วัยกลางคน และผู้สูงอายุ กรณีศึกษา ตำบลดุนสาด อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยปริมาณ โดยสอบถามประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรในพื้นที่ตำบลดุนสาด อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น และใช้วิธีการบรรยายข้อมูลเชิงปริมาณเพื่ออภิปรายผลการวิจัย

โดยมีกำหนดประเด็นปัญหาในการวิจัย และกำหนดหัวข้อในการวิจัย ศึกษาเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนดกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ในการวิจัย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิจัย แล้วจึงสร้างแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยและนำไปทดลองใช้ ปรับปรุงเครื่องมือ การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามตามแบบสอบถาม มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยหลักสถิติ อภิปรายผลและสรุปผล

หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นปัจเจกบุคคล คือ ประชากรในพื้นที่ตำบลดุนสาด อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มวัยรุ่น จำนวน 315 คน แต่สามารถเก็บข้อมูลได้เพียง 272 คน วัยกลางคน จำนวน 356 คน และผู้สูงอายุ จำนวน 265 คน แต่สามารถเก็บข้อมูลได้ 262 คน พื้นที่ในการวิจัย ครอบคลุมทุกพื้นที่พื้นที่ตำบลดุนสาด อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 11 หมู่บ้าน

4. ผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณวัยรุ่นคน 272 คน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (51.7 %) ที่มีอายุระหว่าง 12-15 ปี (61.8 %) เนื่องจากกลุ่มอายุอื่น ไม่ได้อยู่ในหมู่บ้าน ส่วนระดับการศึกษาส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (56.3 %) รองลงมาคือ ไม่ได้เรียนหนังสือ (17.3 %) และมีการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 15.4 กลุ่ม โดยบิดา มารดามีอาชีพรับจ้าง (31.7 %) ทำนา (26.8 %) และทำไร่ (23.9 %)

กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก อยากทำงานกับบริษัทเอกชน (21.3 %) เป็นหมอหรือพยาบาล (17.4 %) และทหารตำรวจ (14.7 %) มีเพียงร้อยละ 2.7 เท่านั้นที่ต้องการจะเป็นเกษตรกร และมีบางคนที่ต้องการเป็นนักร้องหรือนักมวย

กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก เคยคิดอยากไปทำงานในกรุงเทพหรือเมืองใหญ่ (55.5 %) ส่วนมากอยากไปทำงานที่บริษัท (32.5 %) โรงงาน (30.5 %) ร้านอาหาร (25.8 %) นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 14.7 ที่มีญาติทำงานต่างประเทศหรือแต่งงานกับคนต่างประเทศ ประเทศที่มีมากที่สุดคือ ใต้หวัน รองลงมา เป็นประเทศอังกฤษและนอร์เวย์ ซึ่งรวมทั้งหมดมี 46 คน

กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก ไม่มีรายได้ (76.5) และไม่มีเงินออม (60.3) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ ก็มีรายได้เฉลี่ย 498 บาท/เดือนและมีเงินออมเฉลี่ยถึง 610 บาท/เดือน ส่วนมากรายจ่ายเป็นค่าอาหาร (51.0) ค่าเสื้อผ้า (16.5) ส่วนค่าโทรศัพท์มือถือมีเพียง (8.7) เท่านั้น กลุ่มวัยรุ่น ส่วนมากจะช่วยงานบ้าน ช่วยทำอาหาร เลี้ยงน้องหรือเลี้ยงหลาน ยามว่างจะดูทีวีและพูดคุยสนทนากัน ส่วนมากจะใช้ชีวิตร่วมกับครอบครัว โดยให้พ่อ/แม่เป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากที่สุดในวันสุดสัปดาห์จะร่วมกับเพื่อนๆ ดูโทรทัศน์ ฟังเพลง เล่นกีฬาและทำการบ้าน ส่วนมากมีความสุข มีความรักผูกพัน แต่ก็มีความรู้สึกว่า ขาดคนเข้าใจ เมื่อไม่ได้อยากอยู่บ้าน เหงา และสถานที่ศึกษาพบว่า ได้คะแนนต่ำที่สุด

โทรทัศน์และโทรศัพท์มือถือเป็นสื่อที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันมากที่สุดและใช้เวลากับสื่อทั้งสองมากกว่าสื่อประเภทอื่น โดยจะชอบดูละคร เพลง/มิวสิควิดีโอ การ์ตูน แต่เมื่อถามความคิดเห็นว่า สื่อประเภทใดที่จำเป็นต่อชีวิตมากที่สุด พบว่า กลุ่มวัยรุ่นให้ความสำคัญกับหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารและอินเทอร์เน็ต กลุ่มวัยรุ่นจำนวน 72.6 % ที่เคยใช้อินเทอร์เน็ตและอินเทอร์เน็ตที่มีประโยชน์มากที่สุดที่จะใช้ดูหนัง/ฟังเพลง รวมทั้งการรับรู้ข่าวสาร/ความรู้ทั่วไปและเพื่อการค้นคว้า การทำการบ้าน วัยรุ่นให้ความเห็นว่า บุคคลตัวอย่างที่ควรเอาแบบอย่างมากที่สุดคือ พ่อและแม่

5. ผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณวัยกลางคน 356 คน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (71.1 %) ที่มีอายุระหว่าง 41-45 ปี (19.9 %) รองลงมาคือมีอายุระหว่าง 46-50 ปี (17.8 %) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรส (80.6 %) มีบุตร 2 คน จำนวน 40.5 % และที่มีบุตรมากกว่า 5 คน เพียง 3.9 % เท่านั้น ส่วนระดับการศึกษา

มีการศึกษาระดับประถมศึกษา 75.3 % รองลงมาคือ จบมัธยมศึกษาตอนต้น (11.6 %) มีอาชีพทำนา (35.9 %) ทำไร่ (24.5%) และรับจ้าง (31.7 %)

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจะใช้เวลากับครอบครัว (28.8 %) การดูโทรทัศน์ (25.5 %) ส่วนการฟังธรรม การดูภาพยนตร์ อ่านหนังสือพิมพ์และการใช้อินเทอร์เน็ตมีน้อยกว่าร้อยละ 10 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เคยคิดอยากไปทำงานที่กรุงเทพฯหรือตามเมืองใหญ่ๆ (52.3 %) และมีความต้องการไปทำงานต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ (32.3%) เท่านั้น ส่วนความคิดที่จะแต่งงานกับชาวต่างชาติมีเพียง 27.2 % เท่านั้น

กลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากมีรายได้ประจำต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท (52.2%) รองลงมามีรายได้ประจำต่อเดือน 5,000-15,000 บาท (34.8 %) และมีถึงร้อยละ 1.4 ที่ไม่มีรายได้ประจำ มีการหารายได้เสริม (45.3%) โดยการรับจ้างทั่วไป (54.0 %) และลูกหลานหรือญาติพี่น้องที่ทำงานในประเทศส่งเงินมาช่วยเหลือ (31.8 %) จึงไม่มีเงินออม (71.6 %) และมีหนี้สิน (83.7 %) บางท่านมีหนี้มากกว่า 100,000 บาท (19.1 %) และมีหนี้อยู่ 5,000-15,000 บาท และ 25,000-35,000 บาท (13.4 %) เป็นหนี้กับกองทุนหมู่บ้าน (30.0 %) รวมทั้งหนี้จากการผ่อนรถยนต์หรือมอเตอร์ไซด์ (11.5 %) ส่วนรายจ่ายที่สำคัญคือ เป็นค่าอาหาร (36.0 %) ค่าใช้จ่ายบุตร (17.1 %) และค่าผ่อนหนี้เงินกู้ (8.4 %)

นิยมไปซื้อของที่ตลาดกระนวนอำเภอ (55.3 %) และที่ร้านค้าในหมู่บ้าน (15.5 %)หรือตลาดนัดในหมู่บ้าน (14.4 %) มากกว่าเดินทางไปซื้อของที่ขอนแก่น (5.8 %) กิจกรรมร่วมกับครอบครัวเป็นการ พุดคุย สนทนา (29.7 %) ดูโทรทัศน์ (26.2 %) รวมทั้งการไปวัด ทำบุญ (11.3 %) มีการทานอาหารพร้อมกัน มีการทำกิจกรรมสังคมและศาสนา ร่วมกับชาวบ้าน (45.0 %) รวมทั้งการดื่มและสังสรรค์ (17.8 %)

ปัญหาที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดความเครียดในชีวิตคือ รายได้ไม่พอใช้และมีหนี้สินมาก ส่วนเรื่อง การทะเลาะกับคู่ชีวิตเป็นประจำ ขาดการสื่อสารในครอบครัว ขาดความผูกพันในครอบครัว มีปัญหา กับบุตร มีปัญหาที่ทำงาน ดิการพนันและการติดเหล้า ไม่เป็นปัญหาหลัก และกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญ กับความรักและความผูกพันในครอบครัว การมีสุขภาพดีและการมีความสุขที่แท้จริง โดยกลุ่มตัวอย่างได้ แสดงความคิดเห็นว่า มีความสุขและความพึงพอใจในชีวิตมาก (55.1 %) ถึงมากที่สุด (30.1 %)

โทรทัศน์ (65.7 %) และโทรศัพท์มือถือ (22.3 %) เป็นสื่อที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและเป็น สื่อที่จำเป็นมากที่สุดต่อชีวิต โดยจะบริโภคสื่อโทรทัศน์ประมาณ 2 ชั่วโมงต่อวัน มีถึง 10 % ที่ใช้เวลา บริโภคสื่อโทรทัศน์มากกว่า 4 ชั่วโมง และการบริโภคประมาณ 1 ชั่วโมงต่อวัน และมีผู้ที่ไม่บริโภคสื่อ หนังสือพิมพ์ (62.1 %) และสื่ออินเทอร์เน็ต (92.7 %) กลุ่มตัวอย่างเกือบทุกท่านมีโทรศัพท์มือถือ (96.9 %) และมีเพียง 14.3 % ที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้และมีการติดตั้งอินเทอร์เน็ตเพียง 8 ท่านเท่านั้น ส่วน รายการโทรทัศน์ที่นิยมมากที่สุดคือ ข่าว (64.3 %) และละคร (22.8 %)

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ มีบุคคลต้นแบบในการดำเนินชีวิตคือ พ่อแม่ (44.8 %) บุคคลที่ ครอบครัวนับถือ (21.3 %) และการยึดถือตัวเองเป็นต้นแบบ (15.4 %) และเชื่อว่า ความก้าวหน้าทาง

เทคโนโลยี การสื่อสารและการแข่งขันของ สังคมโลกยุคปัจจุบัน นำมาซึ่งความเสื่อมทางด้านคุณธรรม วัฒนธรรม ความคิดและค่านิยม ต่อสังคมไทย (73.6 %)

6. ผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณวัยสูงอายุ 262 คน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (66.5 %) ที่มีอายุระหว่าง 60-65 ปี (36.3 %) กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 80 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.4 ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส (66.0 %) ส่วนมากมีบุตร 4 คน (22.8 %) และที่มีบุตรมากกว่า 510 คน ถึง 3.2 % เท่านั้น ส่วนระดับการศึกษา มีการศึกษาระดับประถมศึกษา 79.0 % และไม่ได้เรียนหนังสือ (17.6 %) ส่วนมาก ไม่มีอาชีพ (48.1 %) มีอาชีพทำนา (39.8 %) มีการใช้เวลากับการเลี้ยงหลาน (20.7 %) การเข้าวัด ฟังธรรม (19.3 %) และการดูโทรทัศน์ (19.1 %) ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีร้อยละ 58.4 เท่านั้นที่มีรายได้ 1,376 บาทต่อเดือน แต่ส่วนมากไม่มีเงินออม (85.1 %) รายได้เสริม ส่วนมากได้จากลูกหลานหรือญาติพี่น้องส่งเงินให้ (75.4 %) และจากการรับจ้าง (16.4 %) ซึ่งส่วนมากจะมีหนี้สิน (57.3 %) หนี้สินถึง 25,000 – 35,000 บาท (16.1 %) หนี้สินจากกองทุนหมู่บ้าน (34.5 %) เงินกู้ ธ.ก.ส. (25.6 %) เงินกู้นอกระบบ (16.0 %) ซึ่งรายจ่ายเป็นค่าอาหาร (55.9 %) เกื้อกูลบุตรหลาน (13.5 %) กลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากจะไม่ได้ไปไหน (54.6 %) หรือไปซื้อของที่ตลาด กระนวน/อำเภอโกสีย์เคียง (41.2 %) บุตรหลานจะมาพบปะ เยี่ยมเยือน (51.5 %) หรือพูดคุยทางโทรศัพท์ (48.5 %)

กิจกรรมที่ทำร่วมกับครอบครัวบุตรหลานคือ การพูดคุย สนทนา (41.9 %) ดูโทรทัศน์ (25.8 %) ไปวัด ทำบุญ (18.7 %) สิ่งที่เป็นปัญหาและความเครียดในชีวิตคือ กลัวเป็นภาระลูกหลานและรายได้ไม่พอใช้ ส่วนการทะเลาะกับบุตรหลาน ดิถการพนันหรือดื่มเหล้า นั้น มีเพียงส่วนน้อย ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความรัก และความผูกพันในครอบครัว ความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนบ้านและชุมชน ต้องการความสุขที่แท้จริง ซึ่งมีความพึงพอใจในชีวิต มาก (24.8 %) ถึงมากที่สุด (50.4 %)

สื่อที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันมากที่สุดคือ โทรทัศน์ (70.3 %) วิทยุ (14.5 %) และโทรศัพท์มือถือ (9.5 %) และ ส่วนมาก มีโทรศัพท์มือถือ (60.7 %) กลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร (80.2 %) และไม่ใช้อินเทอร์เน็ต (92.7 %) และชอบดูรายการข่าว (77.9 %) ละคร (11.5 %)

กลุ่มตัวอย่างมีพ่อแม่ (53.4 %) ตนเอง (17.9 %) และพระสงฆ์ (11.4 %) เป็นบุคคลต้นแบบในการดำเนินชีวิตและเห็นว่าผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ให้ต่อระบบสังคมอย่างมาก (72.5 %)